



UNIVERSITETET I OSLO  
DET HUMANISTISKE FAKULTET

# E-demokrati – kontinuitet eller endring?

Av Eli Skogerbø, prosjektleder

Konferansen *Lokalt e-demokrati: Forventninger og praksis*

Oslo, 15.3.2007



# Populær forestilling: alt endres fort!

Mange endringsprosesser på en gang

- Medialisering av politikk og samfunn
- Økende migrasjon og kulturell endring
- Innføring av nye teknologier, som IKT
- Internasjonalisering av økonomi og politikk
- Miljø og klima endres

→ Globalisering og regionalisering

→ **Utfordringer for demokrati og styringsformer, også lokalt**



# Prosjektets problemstillinger

- *Hvordan og i hvilken grad endrer innføringen av IKT vilkårene for politisk deltakelse og kommunikasjon mellom politikere og innbyggere i kommunen?*
- *Bidrar fenomener som e-engasjement og e-forvaltning til å styrke, eventuelt svekke de folkevalgtes stilling?*

**Resultatene har dere fått i foredragene i dag. Hvilke konklusjoner kan vi videre trekke om tilstanden i e-demokratiet? Er det kontinuitet eller endring som preger bildet?**

**Se også: *Demokrati på nett*, kronikk i *Drammens Tidende* 15.1.2007**



# Den demokratiske drømmen

- Ytringsfrihet og ytringsmuligheter for alle
- Innsyn og offentlighet
- Innflytelse og maktfordeling
- Bedre beslutninger



# Digitalt demokrati

	<b>Forbruker-demokrati</b>	<b>Elite/konkurransedemokrati</b>	<b>Nyrepublikanisme/deliberativt demokrati</b>	<b>Kyberdemokrati</b>
Viktigste demokratiske verdi	Valgfrihet	Effektivitet	Debatt, samtale og deltakelse	Fellesskap, aksept for ulikhet
Politisk "møtested"	'Sannhetens øyeblikk' - Forholdet mellom forbruker og produsent	Ekspertråd, ekspertdiskusjon	Det offentlige rommet, media	Elektronisk debatt på Internett
Viktigste form for politisk deltakelse	Valg mellom offentlige tjenester	Lobbying, skaping konsensus	Offentlig debatt, organisasjoner	Nettdebatter, politisk handling på nettet og i virkeligheten.
Viktigste formidlingsform	Tjenestetilbud, forbruksdata	Forhandlinger og kampanjer	Møter, høringer (ansikt-til-ansikt og medierte).	Elektroniske nettverk, elektroniske fellesskap.
Typisk IKT-tjeneste	Nettsider, databaser, borgerkort etc	Nettsider, elektroniske oppslagstavler, epostlister, informasjonssystemer.	Geografisk lokaliserte og modererte diskusjonsgrupper.	Selvorganiserte, geografisk "ikke-lokaliserte" diskusjonsgrupper.



# Hva sier våre resultater om ...kontinuitet?

- [Hjemmesider](#) og elektroniske tjenester inngår i [kommunale prosesser](#) med bedre tilrettelegging for folkevalgte, innsparing m.m.
- Ingen tegn til at det blir mindre kontakt mellom folkevalgte og velgere,
  - men ordførerne er muligens enda mer sentrale enn før?
- Databaser som KOSTRA o.l. inngår i og forbedrer informasjon og beslutningsgrunnlag.



# Kontinuitet, forts....

- De folkevalgte opplever at de har god informasjonstilgang, og selv kan velge kilder for informasjon.

→ *IKT-tjenester inngår i og forsterker demokratimodeller der informasjon og valgfrihet betones.*



# Hva sier våre resultater om ...endring?

- Bedre og mer kommunal informasjon tilgjengelig for folkevalgte og innbyggere?
  - Både kommunens egne hjemmesider og Internett generelt gir tilgang til informasjon som utjevner forskjeller mellom “velgere, folkevalgte, heltidspolitikere og administrasjon.
- Større kontaktflate mellom velgere og valgte
  - Kommunens politiske ledelse og politikerne er mer tilgjengelige (epost og mobil + tradisjonelle kanaler)
    - *Tidligere måtte innbyggerne vente flere uker hvis de ønsket å ta opp saker med politikere, - til de hadde møter i det relevante fora. Nå sender de bilder på mobil, eller MMS, hvis de ser søppel på torget. Eller de sender tekstmelding (ordfører).*
  - Ordførerne har mest kontakt med alle grupper, både via tradisjonelle og nye kanaler – mer sentrale enn før?



## Hva sier våre resultater om ... endring? 2

- Utvidelse av det offentlig rom – nettdebatter, blogger ...
  - Nettdebattene gir økt mulighet for læring, meningsdanning og meningsbryting også om lokale saker (Se også [Lærer seg debatt på nettet](#), kronikk i Aftenposten 15.1.2007)
    - *hvis målet er å påvirke samfunnutviklingen på sikt, er nok nettdebatter og internettpublisering den mest effektive strategien. Hmm, mon tro om dette er en av grunnene til at "høyt utdannede yngre menn" er overrepresentert i nettdebatter? Kanskje forstår de noe som artikkelforfatterne ikke gjør? (Anders, [Aftenpostens nettdebatt 8.1.2007](#))*
- Nettdebatter/nettforum er tjenester som i form er innrettet mot deltakelse, men det betyr ikke at det er høy deltakelse.



# Endring, forts.....

- Nettdebatter er bare delvis *politisk* deltakelse, de er også underholdning, fritidssyssele, tidsfordriv, sosialt virtuelt samvær m.m.
  - *Man bør først og fremst se på debatten i fora som en form for underholdning” (olavt, [Aftenpostens debattnettsider 8.1.2007](#)).*
  - *Jeg deltar fordi jeg er mer enn normalt samfunnsengasjert, pluss at jeg ikke har noe bedre å finne på når jeg er på jobb (Andreas, intervju ).*
- Nettdebattene må analyseres **på sine egne premisser** – det er altfor enkelt å avvise dem som søppel, - da avviser vi også menings- og erfaringsmangfoldet de vitner om.
- Samtidig: nettdebattene oppfyller ofte ikke kravene vi vanligvis setter til demokratisk dialog (først og fremst fordi deltakerne er anonyme).



# Endring, forts.

- Nettdebattene er et kvasioffentlig rom, både for deltakerne og for leserne,
  - men de leses av aktører som opptrer i offentlige rom og som av og til tar med seg meninger videre.

→ *Nettdebattene representerer en utvidelse av ytringsfriheten og meningsmangfoldet.*

*De gir mulighet for økt deltakelse, men er ikke alltid eksempler på rasjonell politisk samtale.*



## Konklusjon: kontinuitet eller endring?

- Vi finner få indikasjoner på at ny teknologi i seg selv øker deltakelsen eller bedrer kvaliteten på den demokratiske samtalen – men vi finner utvidelse av det offentlige rom.
- Vi finner mange indikasjoner på at *informasjon og kommunikasjon* utjevner forskjeller.
- I forhold til *kontakt*, ser det ut til at de best plasserte (den politiske eliten), de organiserte interessene og de allerede politisk aktive henter ut mest av gevinsten med IKT (jfr at alder ikke har betydning).



# Nettverksdemokratiet ekspanderer?

- Moderne demokratier er medierte demokratier, enten det utøves på nasjonalt eller lokalt plan, dvs at mye virksomhet vil utspilles i medier og kommunikasjonskanaler.
- **Men er de også nettverksdemokratier?**
  - “Dersom du ikke er nettverket, er du heller ikke viktig” ...
- IKT er til fordel for nettverksdemokratiet og til ulempe for det tradisjonelle konstitusjonelle demokratiet? (Hoff 2006).



- *Og dette spørsmålet kan dere ta med inn i diskusjonen...*